

SELETUSKIRI

määruse „Töölesaamist toetavad teenused“ eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Euroopa Sotsiaalfondi vahendite kasutamisel perioodil 2014–2020 Eestis on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 14 nimetatud partnerlusleppe alusel koostatud ning Vabariigi Valitsuse heaks kiidetud ja Euroopa Komisjoni kinnitatud rakenduskava „[Ühtekuuluvuspoliitika Fondide rakenduskava 2014–2020](#)” (edaspidi *rakenduskava*). Rakenduskava viiakse ellu perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) § 1 lõike 1 punkti 1 alusel. Määrus on koostatud perioodi struktuuritoetuse seaduse § 14 alusel.

Määruse eesmärk on sätestada meetme „**Tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks**” (edaspidi *meede*) elluviimiseks struktuuritoetuse andmise tingimused ja kord.

Väiksema konkurentsivõimega töötud vajavad oma tööhõivevõime tõstmiseks ja tööturule sisenemiseks individuaalset lähenemist, suuremat tuge ja pikemaajalist ettevalmistust. Olulise panuse töötute ja mitteaktiivsete hõivesse toomisse ning aktiivsete tööturumeetmete osutamisse ja arendamisse andsid perioodi 2007–2013 inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ meetme „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ avatud taotlusvoorus läbi viidud tegevused. Viies avatud taotlusvoorus sai toetust 147 projekti summas 36 miljonit eurot. Projektide raames toetati eelkõige pikaajalisi töötuid, puuetega inimesi, vanemaealisi, hoolduskoormusega isikuid, mitte-eestlasi ja noori – kokku osales erinevates projektides 47 500 inimest.

2014. aastal hindas Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus RAKE nelja esimese taotlusvooru projekte¹ (edaspidi *TÜ RAKE hindamine*). Muu hulgas hinnati projektide tulemuslikkust, mille all vaadati eelkõige projekti tulemusel rakendunute arvu. Hindamine näitas, et enamik hinnatud projektidest olid tulemuslikud (112st projektist 91 ehk 81%). Hindamise tulemused tõestavad, et avatud taotlusvoorudes läbiviidavad tegevused aitavad tööturule siseneda keerulisematel sihtgruppidel. Arvestades konkurentsivõime kavas „Eesti 2020“ seatud eesmärgi, jätkatakse perioodil 2014–2020 tegevuste toetamist, mis on suunatud noortele ja pikaajalistele töötutele.

2014. aastal oli Statistikaameti Eesti tööjõu-uuringu andmetel Eestis kokku ligi 49 600 töötut ehk inimest, kes ei töötanud, kuid kes otsisid aktiivselt tööd ja olid valmis kohe, s.o kahe nädala jooksul tööd alustama. Lisaks oli mitteaktiivse elanikkonna seas inimesi, kes ei otsinud aktiivselt tööd, nagu heitunud, kes olid loobunud aktiivsetest töö otsingutest, või kes ei olnud kohe valmis tööle asuma, kuid kes tahtsid siiski tööle minna. Näiteks võib olla raskendatud hoolduskoormusega inimeste kohene tööle rakendumine. 2014. aastal oli Eestis kokku ligi 35 000 mitteaktiivset töösoovijat ja tööotsijat, kellest tööealisi vanuses 16 kuni pensioniiga oli ligi 26 000.

Noorte, 15–24-aastaste töötuse määr oli 2014. aastal 15% ehk hinnanguliselt 8400 inimest. Kuigi noorte töötuse määr on võrreldes 2010. aastaga enam kui kaks korda vähenenud, on noorte töötuse määr endiselt keskmiselt kaks korda kõrgem kui üldine töötuse määr 15–74-aastaste seas (7,4% 2014 aastal). Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ on seadnud eesmärgiks, et noorte töötuse määr langeks aastaks 2020 10%-ni². Nii on lisaks Eesti Töötukassa (edaspidi *Töötukassa*) osutatavatele tööturuteenustele kavas avatud taotlusvoorudes toetada tegevusi, mis aitavad tööturule töötuid noori.

¹ <http://esf2007.sm.ee/index.php?id=138>

² <https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/eesti2020.pdf>

Haridustase on üks peamisi tegureid, mis suurendab töötuks jäämise riski. Töölesaamisel on oluline roll omandatud haridustasemel seda nii majanduslanguse kui -tõusu perioodil. Näiteks viimase kriisi tipp hetkel sõltus isiku töötus suuresti tema haridustasemest³: mida madalam oli inimese haridustase, seda suurema tõenäosusega oli ta töötu. Kõrgeima haridustasemega inimeste töötus kasvas kriisi ajal, kuid jäi üle kolme korra madalamaks kui põhiharidusega inimestel (vastavalt 9,4% ja 30,4%). 2014. aastal oli töötuse määr vastavalt esimese haridustasemega töötute hulgas 13,6%, teise tasemega töötute hulgas 8,3% ja kolmanda tasemega töötute hulgas 4,8%. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ eesmärgiks seatud tööhõivemäära 76% saavutamiseks on seega oluline toetada inimeste oskuste täiendamist või tõstmist, mis võimaldaks neil tööturul asetleivdatele muutustele paindlikult reageerida.

Madala haridustasemega noorte seas oli töötuse määr Eestis 2014. aastal 8 protsendipunkti kõrgem kui kõrgharidusega noortel, vastavalt 20,7% ja 12,7%. Eesti tööjõu-uuringu andmetel pöördusid 2014. aastal 15–74-aastastest töötutest Töötukassa poole ligi pooled (48%), samas kui noortest 15–24-aastastest töötutest vaid 32%. Seega tuleb leida uusi võimalusi töötute noorte leidmiseks ja tööle aitamiseks. Perioodi 2007–2013 kogemuste põhjal võib öelda, et noorte puhul on tõhusaks osutunud avatud taotlusvoorudes pakutavad tegevused, mis võimaldavad noore probleemidega tegeleda süvitsi ja pikemaajaliselt.

Majanduskriisi tagajärjel kasvama hakanud pikaajaliste töötute arv⁴ on küll viimase paari aasta jooksul langenud, kuid püsib endiselt kõrgel tasemel (22 500 töötut 2014. aastal). Sealjuures on ligi kolmandik töötutest ülipikaajalised töötud ehk inimesed, kes on olnud töötud kauem kui kaks aastat. Ka pikaajaliste töötute hulgas on enam neid, kellel on madalam haridustase. Pikaajaliste töötute võrdlemisi kõrge osatähtsus viitab struktuursele tööpuudusele ning vähesele mobiilsusele, st tööturu vajaduste ning pakkumise vähesele kattuvusele. Kuna pikaajalised töötud on väga heterogeenne grupp, tuleb neile teenuste pakkumisel läheneda individuaalselt. Vajadus individuaalsele lähenemisele tähendab omakorda tihedat koostööd töötud ja teenuse pakkuja vahel.

Määruse eelnõu koostasid Sotsiaalministeeriumi välisvahendite osakonna peaspetsialist Katrin Soopalu (katrin.soopalu@sm.ee, tel 626 9175) ja tööhõive osakonna peaspetsialist Heleen Jääger (heleen.jaager@sm.ee, tel 626 9197).

Juriidilise ekspertiisi teostas Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kadri Kurvits (kadri.kurvits@sm.ee, tel 626 9340).

II Eelnõu sisu

Määruse eelnõu on jaotatud kaheksaks peatükiks:

1. peatükk „Üldsätted“
2. peatükk „Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr“
3. peatükk „Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele“
4. peatükk „Toetuse taotlemine“
5. peatükk „Taotluste menetlemine“
6. peatükk „Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine“

---

³ Esimese taseme haridus – alusharidus või alghariduseta, põhiharidus, põhiharidusnõudeta kutseharidus, kutseharidus põhihariduse baasil; teise taseme haridus – üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhikooli baasil, kutsekeskharidus või kutseõpe keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus – keskeri- ja tehnikumiharidus keskhariduse baasil, bakalaureus või sellega võrdsustatud haridus (rakendus- ja kutsekõrgharidus, diplomiope), magister või sellega võrdsustatud haridus, doktor või sellega võrdsustatud haridus. Kättesaadav arvutivõrgus: http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/05Haridus/08Kutseharidus/HT_55.htm

⁴ Pikaajalised töötud on inimesed, kelle töötsingud on kestnud vähemalt aasta või kauem.

7. peatükk „Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused“

8. peatükk „Toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ja kohustused“

Eelnõu 1. peatükis

sätetatakse määruse reguleerimisala, toetuse andmise eesmärk ja tulemus, rakendusasutus ja -üksus ning vaiete menetleja.

Eelnõu §-s 2 määratletakse toetuse andmise eesmärk ja tulemus. Toetuse andmise eesmärgiks on soodustada 16–29-aastaste noorte ja pikka aega tööturul eemal olnud inimeste tööle asumist ja tööturul püsimist. Sihtgrupi valiku põhjendus on toodud käesoleva seletuskirja sissejuhatavas osas. Toetuse andmisel on oluliseks põhimõtteks individuaalne lähenemine ja seetõttu rõhutatakse, et teenuste osutamine peab lähtuma sihtrühma tööle asumise takistustest. Ühtlasi viitab see sellele, et projektid peaksid püüdma muu hulgas lahendada probleeme, mis põhjustavad tõrjutust või hoiavad inimesi tööturul eemal. Eesmärgi saavutamiseks läbiviidavad tegevused on sätestatud eelnõu §-s 5.

Eelnõu §-s 3 nimetatakse meetme rakendusasutus ja rakendusüksus. Vastavalt struktuuritoetuse seaduse § 12 lõike 3 alusel antud Vabariigi Valitsuse 04.07.2014 korraldusele nr 557 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“ on meetme “Tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks” rakendusasutuseks Sotsiaalministeerium (edaspidi *rakendusasutus* või *RA*) ja rakendusüksuseks Sihtasutus INNOVE (edaspidi *rakendusüksus* või *RÜ*).

Eelnõu § 4 sätestab vaiete menetlemise korra. Rakendusüksuse toimingute või otsuste peale võib vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-le 51 esitada vaide rakendusüksusele ning vaide vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Eelnõu 2. peatükis

sätetatakse projekti raames toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus, projekti abikõlblikkuse periood, toetuse osakaal ning piirsummad.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetatavad tegevused ning tegevuste sihtrühmad.

Määruse alusel antakse toetust projektidele, mille raames viiakse läbi tegevusi mittetöötavate ja mitteõppivate esimese ja teise taseme haridusega 16–29-aastaste noorte konkurentsivõime tõstmiseks ja tööle aitamiseks. Lisaks kuuluvad tegevuste sihtrühma pikka aega, s.o vähemalt 12 kuud tööturul eemal olnud inimesed, kes ei õpi ega tööta. Mittetöötamise all peetakse silmas olukorda, kus inimesel puudub töösuhe töölepingu, teenistusse võtmise või muu võlaõigusliku lepingu alusel. Mitteõppimise all on mõeldud olukorda, kus inimene ei omanda haridust (nii formaalse kui ka mitteformaalse hariduse omandamine).

TÜ RAKE hindamisel selgus, et tööle saamisel olid kõige tulemuslikumad tööpraktika läbimine koolitusel ja tööandja juures ning erialakoolitused, mille käigus omandati konkreetseid teadmisi või oskusi. Ka projektijuhtidega läbiviidud intervjuudest selgus, et sihtrühmad oleksid vajanud enam praktilisi ja tööga seotud tegevusi. Projekti eesmärgi saavutamisele aitasid kaasa mitmed tugiteenused. Täiendavate tugitegevustena, mida sihtrühmad vajavad, nimetati tugiisiku- ja lapsehoiuteenust, individuaalset nõustamisteenust (psühholoogilist ja karjäärinõustamist) ning sõltuvusnõustamist. Pikaajaliste töötute tööle tagasialtamisel peeti oluliseks motivatsiooni tõstmise tegevuste läbiviimist ning sotsiaalset toimetulemist toetavaid teenuseid, nagu psühholoogilist-, sõltuvus- ja võlanõustamist, tugiisikuteenust vms. Seega on tööturule sisenemise takistusi võimalik kõrvaldada eelkõige tegevusi kombineerides.

Abi vajav inimene peaks saama ka pärast projekti lõppu informatsiooni oma võimaluste kohta sarnastes tegevustes osaleda või vajadusel abi saada. Oluline on koostöö nii enne projektitaotluse esitamist kui teenuste osutamisel. Arvesse tuleb võtta sihtgrupi suurust konkreetses piirkonnas ja vajadusi ning võimalusel vältida dubleerimist juba osutatavate

teenustega ning pigem teha koostööd Töötukassa või teiste asutustega, kes juba sama teenust pakuvad, näiteks karjäärinõustamise või tööpraktika teenuse osutamisel. Käesolevas määruses mitteabikõlblike teenuste osutamise vajaduse puhul, nagu ettevõtluse alustamise toetuse, tööharjutuse ning palgatoetusega tööle rakendamisel saab samuti teha koostööd Töötukassaga.

Punkti 1 alusel toetatakse tegevusi esimese ja teise taseme haridusega noorte (vanuses 16–29) töötute konkurentsivõime tõstmiseks ja tööle aitamiseks. Esimese haridustasemega noorte all mõeldakse algharidusega ja ainult algharidusega noori ning noori, kes on omandanud põhihariduse, kutsehariduse põhihariduse nõudeta erialal ja kutsehariduse põhihariduse baasil. Teise taseme haridusega noorte alla loetakse noored, kes on omandanud üldkeskhariduse, kutsekeskhariduse põhihariduse baasil, kutsekeskhariduse või kutseõppe keskhariduse baasil. Haridustaseme tõstmine suurendab noorte võimalusi leida sobivat tööd ja tööturul püsida. Ühtlasi väheneb tema töötuks jäämise risk. Noorte tööturule sisenemist ja töötamist toetavad oskusi tõstvad tegevused on näiteks koolitus ja tööpraktika. Kui noorel puudub motivatsioon õppida, võivad tõhusaks osutada tegevused, mis suurendavad tema õpivalmidust. Oluliseks on kindlasti ka sotsiaalsete oskuste arendamine ja motivatsiooni tõstmisega seotud tegevused ning tugiteenused, nagu psühholoogiline nõustamine, karjäärinõustamine, mis aitavad noori projektis hoida. Noortele suunatud projektis võib tõhusaks osutada vabatahtlike kaasamine või noorelt-noorele põhimõttel korraldatavad tegevused. Arvestades, et töötutest noortest pöördub Töötukassasse hinnanguliselt vaid 40%, peavad toetuse taotlejad mõtlema ka lahendusi, kuidas tuua noori projekti osalema. Eesmärgiks ei saa olla ainult Töötukassas arvel olevatele noortele tegevuste pakkumine, kuna eeldatavalt on nende puhul täidetud toetuse andmise eesmärk, milleks on tööle asumise ja tööturul püsimise soodustamine. Avatud noortekeskused tegelevad noorte kaasamise ja otsiva noorsootööga, mille eesmärgiks on juhtida noortekeskustesse noored, kes muidu jäävad noorsootöötajate vaateväljast kaugemale. Nii võib olla koostöö kohalike noortekeskustega kasulik nii sihtrühma leidmisel kui noortele sobivate tegevuste kavandamisel. Samal ajal tuleb jälgida vanusepiirangut projekti sisenemisel. Kui inimene oli projekti sisenemisel 29-aastane ning projekti kestel sai 30-aastaseks, võib ta jätkata tegevustes osalemist, kuna projekti sisenemisel oli ta lubatud vanuses.

Punkti 2 alusel antakse toetust pikka aega tööturult eemal olnud inimeste konkurentsivõime tõstmiseks ja tööle aitamiseks. Sihtrühma kuuluvad inimesed ei õpi ega tööta. Pikka aega tööturult eemal olnud inimeste all mõeldakse inimesi, kes ei ole hõives osalenud viimase 12 kuu jooksul. Nii kuuluvad sihtrühma pikaajalised töötud, heitunud ja mitteaktiivsed inimesed. Heitunu on mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida. Samuti kuuluvad projekti sihtrühma mitteaktiivsed inimesed. Inimesed võivad majanduslikult mitteaktiivsed olla mitmel põhjusel, näiteks haiguse või vigastuse tõttu, lapsehoolduspuhkusel viibimise tõttu või seetõttu, et hoolitsevad laste või teiste pereliikmete eest.

Punkti 2 raames toetatavate tegevuste peamiseks eesmärgiks on pikka aega tööturult eemal olnud inimeste tulemuslikum tööturule integreerimine. Seejuures võib pikka aega tööturult eemal olnud inimeste tulemuslikuks tööle aitamiseks võtmekohaks osutada kohalik koostööpartnerlus. Nii on soovitatav kaasata pikaajaliste töötute tööle aitamiseks kohaliku omavalitsuse töötajaid, riskigruppidega tegelevaid organisatsioone, koole või arste.

Pikaajalised töötud on heterogeenne grupp, mistõttu võib nende tööle aitamine traditsiooniliste tööturuteenustega olla raskendatud. Seepärast peaksid pakutavad teenused lähtuma konkreetse inimese vajadustest. Nii on oluline tegevuste kompleksus ja eesmärgistatus. Tulemuslikkuse tagab eelkõige erinevate tegevuste kombineerimine. Esmajoones tuleks tegeleda nende pikaajaliste töötute kaasamise ning neile teenuste pakkumisega, kes ei ole Töötukassasse pöördunud ning end töötuna arvele võtnud. Eesmärgiks on, et pärast projektist lahkumist on inimese konkurentsivõime suurenenud, ta on leidnud töö, asunud õppima või suunatud Töötukassasse. Eelduslikult koguvad pikaajalised töötud avatud taotlusvoorude tegevuste raames piisavalt oskusi ja motivatsiooni, et tööotsingutega alustada. Arvestades, et pikaajaliste töötute

hulgas on palju madalama haridustasemega inimesi, on oluline nende õpivalmiduse ning haridustaseme tõstmine, näiteks täiend- või ümberõppes. Nii suurenevad nende võimalused leida sobivat tööd ning väheneb töötuks jäämise risk. Kuna abikõlblike kulude hulka kuuluvad tööklubi korraldamise, praktika juhendamise, lapsehoiuteenuse osutamise ja nõustamisega seotud kulud, võib lisaks eeldada, et läbiviidavad tegevused aitavad kõrvaldada pikaajaliste töötute sotsiaalseid takistusi tööle naasmisel, nagu hoolduskohustus, vähene töökogemus, puudulikud sotsiaalsed oskused (meeskonnatöösus, organiseerimisvõime).

Samuti on oodatud projektid, mille raames arendatakse koos kohaliku omavalitsusega välja jätkusuutlikke koostöövõrgustikke pikaajaliste töötute ja heitunute tööle aitamiseks. Võrgustiku osapoolteks võivad KOV-ide kõrval olla MTÜ-d, ettevõtted, kogukondlikud algatused, ühingud, aktiivsed inimesed, piirkonnavälised partnerid, sh transpordifirmad jne. Eelduslikult on avatud taotlusvoorudes esitatud projektid kaasanud oma tegevustesse erinevaid üksusi, näiteks KOV-id pakuvad hooldusteenust ja nõustamist, samas, kui partner pakub tööpraktikat või korraldab tegevusi sotsiaalsete oskuste arendamiseks. Keskse koordineerijana või aktiivse partnerina nähakse kohalikku omavalitsust. Koostöövõrgustikud peaksid toimima ka infovahetuse koordineerijana. Võrgustiku peaeesmärk peab olema leida ja pakkuda tuge pikaajalistele töötutele ja heitunutele ning aidata neil siseneda tööturule. Viisi, kuidas seda eesmärki saavutada, leiavad võrgustikku kuuluvad osapooled koostöös. Võrgustikutöö tähtsus kerkis üles 2014. aastal Sotsiaalministeeriumi läbi viidud seminaridel KOV arendusjuhtide ning KOV juhtidega. Inimestele kättesaadavate teenuste tagamisel nähti peamise takistusena koostöö puudumist ja vähest kokkupuudet oma piirkonna vabaühenduste ja teenusepakkujatega ning infopuudust nende olemasolust. Võrgustike loomise toetamine peaks aitama piirkondadel luua suhtevõrgustikke, mis toob kokku rohkem kompetentsi ning kogemust. Ühtlasi soodustab see teenuste osutamise osas paremaid lahendusi. Oluline on, et projektides loodud koostöövõrgustikud oleksid jätkusuutlikud ehk tekiks pidev koostöö erinevate teenusepakkujate vahel või välja töötatud koostöömudel aitaks lahendada piirkonnas pikaajalise töötuse probleemi.

Projekti raames koolituste pakkumisel saab aluseks võtta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööjõuprognose, mis näitavad, missuguses valdkonnas on tööjõudu kõige rohkem lähiaastatel tarvis ning kus on parajasti suurim tööjõupuudus. Samuti saab lähtuda sellest, millised on piirkonna suuremad tööandjad ja kuhu ja missuguste oskustega tööjõudu on vaja. Samas vajavad inimesed tihti üldoskuste arendamist (digipädevused, meeskonnatöö), mida sõnaselgelt tööjõuprognosis ei kajastata. Seega ei pea pakutavad koolitused olema tingimata seotud tööjõuprognosisega, küll aga peaksid koolitused arendama oskusi, mida töötajalt tavaliselt nõutakse (initsiatiivikus, arenemisvõime) ja mis soodustavad hõivesse liikumist. Koolituse all peetakse silmas isikule töö-, kutse- või ametialaste oskuste õpetamist või varasemate oskuste ja teadmiste arendamist, mille eesmärgiks on soodustada inimese tööhõivesse liikumist. Koolitus võib sisaldada nii teoreetilist kui praktilist osa.

Väga oluline on mõlema sihtrühma puhul karjäärinõustamine. Karjäärinõustamist osutatakse nii Rajaleidja keskustes kui Töötukassas kõigile soovijatele tasuta, mistõttu on soovitatav koostööd teha olemasolevate karjääriteenuste pakkujatega.

Samuti on oluline tööpraktika võimaldamine, mille eesmärk on anda töötule töö leidmiseks vajalikke praktilisi töökogemusi ning täiendada tööle saamiseks vajalikke ametialaseid oskuseid ja teadmisi. Oskuste tõstmise kõrval on vajalik tõsta töövalmidust ja anda töötajatele teadmisi edukaks töö otsimiseks, näiteks kuidas leida sobivat tööd või kuidas valmistuda tööintervjuuks.

Eelnõu §-s 6 täpsustatakse abikõlblike ja mitteabikõlblike kulusid

Abikõlblike kulude tegemisel tuleb lähtuda Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määrusest nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise,

toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus* või *ÜM*) ning käesolevas määruses sätestatust.

Abikõlblikud on kõik kulud, mis on vajalikud käesolevas määruses nimetatud tegevuste elluviimiseks, välja arvatud lõikes 24 nimetatud kulud, kusjuures paragrahvis loetletud teenuste nimekirj on indikatiivne, mitte lõplik. Käesolevas paragrahvis nimetatud abikõlblike kulude osas tuleb lähtuda määruses sätestatud tingimustest. Kõik tegevustega seotud kulud peavad olema põhjendatud ning omama märkimisväärset mõju projekti tulemuste saavutamisele. Projekti mõju hinnatakse esimese hindamiskriteeriumi all. Mõju on võimalik hinnata juhul, kui on selgitatud tegevuse sisu, kestvust ja selle vajalikkust lähtuvalt projekti sihtgrupist. Näiteks kui planeeritakse koolitusi või nõustamisi, siis näidatakse samuti nende kestvus/nõustamiskordade arv ja põhjendatakse, millele toetudes on jõutud sellisele järeldusele. Kui soovitakse ellu viia tegevusi, mida varem Eestis ei ole tehtud või on tehtud väga vähesel määral, tuleb põhjendada (võimalusel viidata teiste riikide kogemusele), kuidas just antud tegevus(ed) aitab saavutada projekti tulemusi ja miks need on tõhusamad täna pakutavatest teenustest.

Kui projektist rahastatud tegevuste tulemusel teenitakse abikõlblikkuse perioodil ühissätete määruse artikli 65 lõike 8 kohaselt puhastulu ja see on hinnatav taotluse esitamise ajal, siis tuleb projekti abikõlblikke kulusid korrigeerida puhastulu võrra. Kui puhastulu tekib projekti abikõlblikkuse perioodil ning sellega ei arvestatud taotluse esitamise ajal, tuleb teenitud puhastulu abikõlblikest kuludest maha arvata hiljemalt tegevuste lõpetamise järel ehk projekti lõppedes viimase maksetaotluse menetlemisel.

Lõike 4 kohaselt loetakse abikõlblikeks kulud, mis on tekkinud mitte varem kui 2 kuud enne § 12 lõikes 3 sätestatud taotluse esitamise tähtpäeva või taotluse esitamisest RÜ-le. Nimetatud kuludele on sätestatud piirmäär ning nad võivad moodustada kuni 5% projekti abikõlblikest kogukuludest, kuid mitte rohkem kui 2000 eurot. Varasemate programmperioodide praktika on näidanud, et enne taotluse esitamist tehtavad kulud on pigem ettevalmistava iseloomuga (projekti taotluse koostamine, sihtgrupi kaardistus), mistõttu on põhjendatud nimetatud kuludele piirmäära seadmine. Antud määruse alusel on struktuurivahendid eelkõige ettenähtud projekti sihtgrupile teenuste osutamiseks ja nende konkurentsivõime tõstmiseks. Taotleja peab arvestama, kui ta on teinud kulusid enne taotluse rahuldamise otsust, siis negatiivse otsuse korral neid kulusid ei hüvitata.

Projekti üldkulusid ja administreerimisega seotud personalikulusid (edaspidi *kaudsed kulud*) on lubatud hüvitada ainult ühtse määra alusel. Vastavalt ühendmääruse § 4 punktile 7 on üldkulud abikõlblikud ainult lihtsustatud hüvitamisviiside alusel. Ühtse määra rakendamisel ei esita toetuse saaja kaudsete kuludega seotud kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid rakendusüksusele. Samuti ei kontrollita kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid kohapealse kontrolli ega projektiauditi käigus. Sellest tulenevalt ei pea toetuse saaja pidama töötajateleid projekti administreeriva personali üle, kui nad töötavad projekti heaks osalise ajaga. Samuti ei pea toetuse saaja raamatupidamisarvestuses eristama ühtse määra alusel hüvitatud kaudsete kulude aluseks olevate kuludokumentide abikõlblikke summasid.

Projekti üldkuludeks loetakse (ÜM § 9 lg 5):

- 1) kulud bürooarvetele;
- 2) sidekulud, sealhulgas Interneti-, telefoni- ja postikulu;
- 3) infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika rentimine või liisimine ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldamine ja remontimine;
- 4) kütte, vee, elektri ja ruumide koristamisega seotud kulud;
- 5) ruumide rentimine;
- 6) valveteenus;
- 7) maamaks;
- 8) projektiga seotud pangakonto avamise ja haldamise kulud ning makse ülekandetasu juhul, kui projekti jaoks on eraldi pangakonto;
- 9) riigisisese lähetusega seotud kulu tehnilise abina toetuse andmisel.

Projekti administreerimisega seotud personalikulud on (ÜM § 9 lg 6):

- 1) raamatupidamine;
- 2) sekretäri- ja personalitöö;
- 3) hankespetsialisti tegevus;
- 4) haldustöötaja tegevus;
- 5) infotehnoloogi tegevus;
- 6) muu abistav töö.

Kaudsed kulud hüvitatakse 15% ulatuses projekti otsestest personalikuludest.

Kui projekti eesmärkide saavutamiseks on vajalik liisida või rentida auto, siis on see lubatud väljaostukohustusega liisingu- või rendilepingu (edaspidi *leping*) korral. Maksimaalne abikõlblik rendi- või liisingumakse on 300 eurot (koos käibemaksuga) kalendrikuus. Siinkohal tuleb arvestada, et autoga seotud muud kulud, välja arvatud liiklus- ja kaskokindlustus ning lepingust tulenevad korralised hooldustööd, on mitteabikõlblikud (käesoleva § lõige 24 p 4). Lepingust tulenevate korraliste hooldustööde all peetakse silmas töid, mis on ette nähtud garantii- ja/või tehnilises dokumentatsioonis ning mida teostatakse rendi- või liisinguandja poolt määratud hooldeasutuses lepingu kehtivusaja vältel.

Isikliku sõiduauto kulude hüvitamisel tuleb lähtuda siseriiklikult kehtestatud õigusaktidest.

Lõigetes 9–11 sätestatakse tööpraktika teenuse tingimused, mis on sarnased perioodi 2007–2013 avatud voo tingimustega. Eelmisel programmiperioodil täpsustati tingimusi projekti rakendajate ja rakendusüksuse tagasiside põhjal selliselt, et tööpraktika teenus täidaks oma eesmärgi parimal viisil. Tööpraktika eesmärgiks on töandja juures praktilise töökogemuse omandamine ning tööks vajalike teadmiste ja oskuste täiendamine⁵. Seejuures tuleb võimalusel tööpraktika läbiviimisel võtta arvesse tööturu suurt soolist segregatsiooni ja soodustada naiste ja meeste suundumist mittetraditsioonilistele erialadele seda eriti piirkondades, kus on rohkem töökohti valdkondades, kus varasemalt on enamasti töötanud ühe sugupoole esindajad (sotsiaaltöö, jaekaubandus jt).

Tööpraktika võib toimuda ka kolmel päeval nädalas olenevalt töö iseloomust või töandja võimalusest. Selleks, et kõigile tööpraktikal osalejatele oleks tagatud määruses ettenähtud tööpraktika sooritamise aeg, sätestatakse kestus praktikapäevades. Määruses lubatud 42 praktikapäeva arvestuse aluseks on võetud 2013–2014. aasta kalendaarse tööajafondi arvestus, kust nähtub, et keskmine tööpäevade arv kuus on 21 päeva. Tööpraktika peab olema toimunud kolme järjestikuse kuu jooksul. Tööpraktikal osaleja juhendamise eest makstakse juhendamistasu. Juhendamistasu maksmise määrad on seotud konkreetse töandjaga. Kui näiteks 42 praktikapäeva jooksul toimub tööpraktika kahe erineva töandja juures ajalises vahekorras 10:32, siis esimesele töandjale makstakse 100% juhendamistasu määrast 10 päeva eest ning teisele töandjale 100% juhendamistasu määrast 21 päeva eest ning 75% 11 päeva eest. Juhendamistasu päevamäär on kaheksakordne töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel kehtestatud töötasu alammäär tunnis. Avatud voo järgitakse päevamäärade maksmisel tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 15 lõikes 6 sätestatud tingimusi. Ühel juhendajal võib olla kuni neli juhendatavat. Juhendatavate piirmäär on kehtestatud sarnaselt Töötukassa pakutava tööpraktika teenuse tingimusega. Kui inimesel puudub tööpraktikal osalemise ajal kehtiv kindlustus ravikindlustuse seaduse alusel, siis on abikõlblik vabatahtliku ravikindlustuse kulu tööpraktikal osalemise perioodil. Vabatahtlik ravikindlustus on mõeldud inimestele, kellel puudub kehtiv haigekassa ravikindlustus. Lühiajalist ravikindlustuslepingut (tööpraktika võib kesta kuni 42 päeva kolme järjestikuse kuu jooksul) on võimalik sõlmida eraõiguslike kindlustusseltside kaudu. Ravikindlustuslepingu sõlmib toetuse saaja. Siinkohal tuleb arvestada, et abikõlblikud on ainult otseselt tööpraktika käigus tekkinud traumade ravikulud, mis tähendab, et leping tuleb sõlmida nimetatud tingimust silmas pidades (kindlustus piiratud ravikuludele).

⁵ [Tööturuteenuste ja -toetuste seadus](#) § 15

Lõikes 12 sätestatakse tööklubi teenuse tingimused. Kui projektis pakutakse tööklubi tegevust, siis peab see kestma vähemalt 20 tundi kuni 3 järjestikuse kuu jooksul. Kestuse määramisel toetatakse perioodi 2007–2013 kogemustele. Tööklubi tegevuste tulemuslikkuse seisukohast on oluline, et tegevused toimuksid regulaarselt. Tööklubi toimumise tundide arv vähemalt 20-tunnises mahus võimaldab tagada minimaalselt vajalikus mahus tööklubi sisutegevuste läbiviimist sihtrühmale. Tööklubi eesmärgiks on valmistada teenusel osalejat ette tööeluks. Selleks täiendatakse tema tööotsingualaseid oskusi, antakse infot tööturu situatsioonist ning töövõimalustest. Kuna noortel ja pikaajalistel töötutel võivad puududa oskused tööotsingute alustamiseks, annab teenus teadmised tööturust ning töövõimalustest, täites nii vajakajäämised informatsiooni saamise ja praktiliste oskuste omandamise vahel. Tööklubi tegevused võivad olla näiteks tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide, nagu CV ja motivatsioonikirja koostamine, tööintervjuul käitumise osas juhiste andmine, tööandjatega kohtumine, ettevõtete külastamine jne. Muu hulgas võiksid teenuse osutajad tutvustada naistele ja meestele mittetraditsioonilisi töövalikuid ning kutsuda esinema inimesi, kes sellised valikud on teinud. Täiendavalt on oluline tööklubide käigus inimeste sotsiaalsete oskuste, nagu näiteks suhtlemis-, eneseväljendamise- ja enesekehtestamisoskuse, konfliktide lahendamise oskuse jms arendamine. Siinkohal on soovitatav siduda teoreetilised loengud praktiliste tegevustega. Näiteks võib rollimängu korras harjutada töövestlusel või töökohal käitumist. Selleks, et grupis tekiks hea sünergia, kus grupi liikmed toetavad, usaldavad ja julgustavad üksteist, vahetavad kogemusi, on vajadusel teineteisele mentoriteks, on soovitatav ühe tööklubi optimaalseks grupi suuruseks 6–14 inimest. Juba suurema grupi puhul võib see killustuda, mis ei aita kaasa grupisisesele usaldusliku õhkkonna tekkele. Liiga kitsas ring osalejatest piirab kogemuste ning teadmiste vahetamise võimalusi.

Kui projekti raames pakutakse lapsehoiuteenust, siis on antud kulu abikõlblik juhul, kui teenust osutab vastavat kvalifikatsiooni ja tegevusluba omav isik. Nõuded lapsehoiuteenusele on sätestatud sotsiaalhoolekande seaduses. Lapsehoiuteenuse all ei ole mõeldud lapse paigutamist koolieelsesse lasteasutusse. Lapsehoiuteenus on abikõlblik ainult juhul, kui vanem viibib projekti tegevustes ning tal ei ole selleks ajaks võimalik last kellegi hoolde jätta. Teenuse pakkumine ajal, mil vanem ei ole hõivatud projekti tegevustega, on mitteabikõlblik.

Lõikes 14 sätestatakse nõuded nõustajatele, kes viivad läbi psühholoogilist, võla- ja karjäärinõustamist. Uuel programmiperioodil on laiendatud siseriiklikult karjäärinõustamise teenuse pakkumist ning lisaks Rajaleidjale, kus pakutakse nõustamist kuni 26-aastastele noortele, pakub Töötukassa karjäärinõustamist registreeritud töötute kõrval ka töötavatele ja tööturul mitteaktiivsetele inimestele. Siinkohal on toetuse taotlejal soovitatav tutvuda Töötukassa ja Rajaleidja pakutava karjäärinõustamise teenusega ning võimalusel neid kasutada.

Kui projektis soovitakse teha rahvusvahelist koostööd, siis on need tegevused lubatud ainult Euroopa Liidu liikmesriikides ning tegevuskulud ei tohi moodustada rohkem kui 10% projekti abikõlblikest kogukuludest. Abikõlblikud on välisekspertide kaasamiskulud (lektoritasu, sõidu- ja majutuskulud), teabeüritustel, näiteks konverentsidel, seminaridel või koolitustel osalemise kulud (sõidu- ja majutuskulud, osalemistasud) ja teabeürituste korraldamiskulud Eestis (välislektorite tasud, sõidu- ja majutuskulud). Rahvusvahelise koostöö innustab heade praktikate rakendamist või nende kohalikele oludele kohandamist.

Sarnaselt Töötukassas registreeritud töötutega on projekti sihtgrupile ette nähtud stipendiumi ning sõidu- ja majutustoetuse maksmine. Stipendiumi on õigus saada koolitusel, ja tööpraktikal osalemise ajal, välja arvatud juhul, kui inimene on asunud tööle. Sõidu- ja majutustoetust on õigus saada kõigil teenustel osalejatel, välja arvatud juhul, kui elu- ja teenusekoha vahemaa on lühem kui 500 meetrit või inimene on asunud teenusel osalemise ajal tööle (käesoleva § lõige 20) või kui on tagatud tasuta transport. Elukoha mõiste sisustamisel tuleb lähtuda tsiviilseadustiku üldosa seaduse (edaspidi TsÜS) §-st 14. TsÜS § 14 lg-s 1 on sätestatud, et isiku elukoht on koht, kus isik alaliselt või peamiselt elab. Alalisuse all mõistetakse kohta, kus isik alaliselt viibib ja millega isik on kõige enam seotud. Nii stipendium kui ka sõidu- ja majutustoetus on ettenähtud inimestele,

kellel puuduvad töised sissetulekud. Kuna sõidu- ja majutustoetust makstakse ühikuhinna alusel, siis neid kulusid kuludokumentide alusel ei hüvitata (käesoleva § lõige 24 punkt 6). Inimene valib ise, kas ta soovib teenusekohta igapäevaselt sõita või valib ööbimise. Stipendiumi ning sõidu- ja majutustoetust makstakse samadel alustel, mis on Töötukassas registreeritud töötutele sarnastel teenustel osalemisel ja mida rahastatakse Töötukassa eelarvest.

Kui projekti raames on vajalik soetada mööblit või täiendatakse olemasolevat kodulehte, siis võivad need kulud kokku moodustada kuni 5% projekti abikõlblikest kogukuludest. Kodulehte täiendamisega seotud kulud on abikõlblikud juhul, kui need on otseselt vajalikud projekti eesmärkide saavutamiseks. Näiteks ei saa otseseks kuluks lugeda lehekülje struktuuri muutmist või uuendamist. Samuti tuleb projekti tarbeks uute lahenduste loomisel esmalt uurida, kas selleks on olemas vabatarkvara. Mööblit ei loeta perioodil 2014–2020 teise fondi tüüpi kuludeks. Projekti tegevusteks vajaliku kontoritehnika soetamine on kaudne kulu ning need kulud on abikõlblikud ainult ühtse määra alusel (ei hüvitata kuludokumentide alusel).

Mitteabikõlblike kulude puhul tuleb lähtuda nii ühendmääruse §-st 4 kui ka käesolevast määrusest. Suuremas osas on mitteabikõlblikud kulud samad, mis perioodil 2007–2013. Lisandunud on tööturuteenused, mida käesoleva määruse alusel antavast toetusest ei toetata. Kõiki nimetatud teenuseid on võimalik saada Töötukassa vahendusel. Seoses töövõimereformi läbiviimisega on Töötukassale eraldatud 121 222 981 eurot ESF toetust teenuste osutamiseks vähenenud töövõimega inimestele, sh puuetega inimestele (toetuse andmise tingimused "Tööturuteenuste osutamine töövõime reformi sihtrühmale"). Teenused, mis on suunatud puuetega inimestele, on muuhulgas tööruumide ja -vahendite kohandamine (tööandja investeeringute hüvitamine). Samuti ei ole lubatud tasuda alkoholi-, narko- või muu sõltuvuse raviteenuse eest. Näiteks alkoholisõltuvuse teenust osutatakse Tervise Arengu Instituudi (edaspidi TAI) poolt toetuse andmise tingimuste „Kainem ja tervem Eesti“ raames. Nimetatud Töötukassa ja TAI toetuse andmise tingimustega saab tutvuda Sotsiaalministeeriumi kodulehel: <http://www.sm.ee/et/esf-toetused-rakendusasutuse-tegevusteks-tat>.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse abikõlblikkuse periood. Sisuliselt on projekti abikõlblikkuse periood rahastamisotsuses sätestatud ajaperiood. Abikõlblikkuse alguskuupäev võib olla kaks kuud varasem kui taotlusvooru tähtpäev või kui taotlus esitatakse jooksval taotlemisel, siis taotluse esitamisest rakendusüksusele. Projekti tegevustega peab alustama hiljemalt kuue kuu jooksul taotlusvooru tähtpäevast arvates või taotluse esitamisest rakendusüksusele (§ 11 lg 1 p 4). Projekti maksimaalne kestus võib olla kuni 24 kuud. Nimetatud periood on optimaalne tegevuste läbiviimiseks määruse §-s 5 nimetatud sihtrühmale, mida toetab perioodi 2007–2013 kogemus.

Eelnõu § 8 alusel kehtestatakse toetuse maksimaalseks määraks 85%, mis on ka nõutav ühenduse osaluse määr.

Lõike 1 alusel antakse toetust projektile, mille taotletava toetuse summa on vähemalt 50 100 eurot. Maksimaalselt antakse toetust ühele projektile 400 000 eurot. Piirsummade osas jätkatakse sarnaselt perioodile 2007–2013, mida toetab samuti TÜ RAKE hindamine⁶, kus toodi välja, et projektide rahastamise maht oli üldiselt piisav projekti eesmärkide saavutamiseks.

Eelnõu 3. peatükis

sätestatakse nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele.

Eelnõu § 9 alusel võivad taotlejateks olla kõik juriidilised isikud ja füüsilisest isikust ettevõtjad, valitsusasutused ning nende hallatavad riigiasutused, välja arvatud valitsusasutus või selle hallatav riigiasutus, mis on saanud toetust prioriteetse suuna „Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine“ raames ministri käskkirja alusel, ning kohalikud omavalitsusüksused.

⁶ <http://esf2007.sm.ee/index.php?id=138>

Lõike 2 alusel peavad taotleja ja partner vastama Vabariigi Valitsuse 21.08.2014. a määruse nr 133 "Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks" (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*) § 2 punktidele 1–2 ja 5. Taotluste menetlemise määruse punkti 1 kohaselt ei anta toetust projektile, kui taotlejal või partneril on varasema projekti raames finantskorrektsiooni otsuse kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus tagasi maksmata. Siinkohal peetakse silmas eelkõige olukorda, kus toetuse tagasimaksmiseks ettenähtud tähtaeg on möödunud, sealhulgas ajatamisgraafiku alusel, kuid toetust ei ole ettenähtud mahus tähtaja jooksul tagasi makstud. Nõude mõte ei ole kohustada tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksuma enne tagasimakse tähtaega, vaid sellega ajendatakse tagasimaksmisele kuuluvat toetust maksuma tagasi tähtaegselt. Finantskorrektsiooni otsuse kohase tagasinõude olemasolu ja tagasimaksete teostamist saab kontrollida struktuuritoetuse registrist. Punktis 2 nimetatud kehtiva karistuse puudumise kinnitab taotleja (käesoleva määruse lisa 1 vorm A) ning RÜ-I on õigus nõude kontrollimiseks teha järelepärimine karistusregistrisse. Isik loetakse karistatuks või tal on kehtiv karistus kuni karistusregistri seaduse alusel karistusandmete kustutamiseni ja arhiivi kandmiseni. Taotlejal ega partneril või nende seaduslikul esindajal ei tohi olla määratud kehtivat karistust karistusseadustiku § 209 (kelmus), § 210 (soodustuskelmus), § 260¹ (Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamine), § 372 (tegevusloata ja keelatud majandustegevus), § 373 (ärikeelu ja teataval erialal ning ametikohal töötamise keelu rikkumine), § 379 (audiitor- ja erikontrolli tulemuste esitamata jätmine ja ebaõige esitamine) ja § 384 (maksejõuetuse põhjustamine) alusel. Punkti 5 kohaselt peab toetuse taotlejal ja partneril olema projektis omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus, mida hinnatakse vastavalt taotluste menetlemise määruse §-s 3 sätestatud korrale. Nimetatud paragrahvis sätestatud taotleja finantssuutlikkuse hindamiseks kehtestatud näitajad on objektiivselt kontrollitavad. Kui objektiivsed näitajad on täidetud, siis on omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus olemas ning eeldatakse, et toetuse saaja ja partner on võimelised projekti ellu viima. Reaalne omafinantseeringu tasumise suutlikkus selgub maksetaotluse menetlemisel, sest toetus makstakse välja abikõlblike kulude katteks ja ettemakse korras saadud toetus loetakse abikõlblike kulude katteks kasutatuks, kui makse aluseks olevad abikõlblikud kulud on toetuse saajal tasutud.

Eelnõu §-ga 10 kohaldatakse taotlejale struktuuritoetuse seaduse § 21 lõike 2 punktides 1–2 ja 4–5 sätestatud kohustusi. Nii on taotleja kohustatud:

- 1) tõendama, et taotluses esitatud teave vastab toetuse andmise tingimuste määruhes sätestatud nõuetele ja tingimustele;
- 2) esitama rakendusüksuse nõudmisel lisateavet rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul;
- 3) võimaldama ja osutama igakülgset abi taotluses esitatud teabe kontrollimiseks tema, partneri või kavandatava tegevuse kohas;
- 4) teavitama viivitamata taotluses esitatud andmetes toimunud muudatusest või ilmnenu asjaolust, mis võib mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist.

Eelkõige peab taotleja ise tõendama, et tema ja kaasatud partner või partnerid vastavad käesoleva määruhes nõutud tingimustele. Taotluses on oluline kirjeldada projektiga seonduvat võimalikult selgelt ja täpselt. Samuti tuleb taotlejal rakendusüksuse nõudmisel anda täiendavat teavet, sest taotluse menetleja peab veenduma, et taotleja ja taotluses esitatud teave vastavad toetuse andmise tingimustele. Taotleja peab võimaldama taotluse menetlejal kontrollida taotluses nimetatud asjaolusid ka taotleja või partneri juures või kavandatava tegevuse rakendamise asukohas. Kui pärast taotluse esitamist taotluses esitatud andmed muutuvad või ilmnevad uued asjaolud, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist, peab taotleja sellest taotluse menetlejat esimesel võimalusel teavitama.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded. Taotlus peab vastama taotluste menetlemise määruse § 4 lõikes 1 ja käesolevas määruhes sätestatule. Toetatavate tegevuste asukoht peab olema Eesti, välja arvatud teabeüritustel osalemine, mis võib toimuda Euroopa liidu liikmesriikides. Samuti on seatud nõudeks, et projekti tegevuste tulemusena on kavandatud

rakendumise määraks vähemalt 30% sihtgrupist. Sarnaselt ministri käskkirjaga kinnitatud toetuse andmise tingimustele, peavad avatud taotlusvoorude projektid panustama rakenduskava väljund- ja tulemusnäitajate saavutamisse. Kui taotleja on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotleja esitama sellekohase teabe. Nimetatud säte sisaldab sama kulu topeltrahastamise keelu põhimõtet, mis tuleneb ühissätete määruse artikli 65 lõikest 11, mille kohaselt võib projekt saada toetust ühest või enamast ühissätete määruses nimetatud fondist või ühest või enamast ühissätete määruses nimetatud programmist ja muudest EL vahenditest tingimisel, et kulu, mis esitatakse maksetaotluses toetuse saamiseks ühest fondist, ei saa toetust mõnelt teiselt fondilt või muult liidu vahendilt või riigieelarvest ega saa toetust samalt fondilt teise programmi raames. Seega juhul, kui sama kulu on toetatud mitmest allikast, siis ühe puhul ei ole kulu seotud toetatava projektiga.

Eelnõu 4. peatükis

sätetatakse toetuse taotlemise kord.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse tingimused taotlusvooru avamisele. Perioodil 2014–2020 on plaanis läbi viia kolm piiratud ajaga ja vähemalt üks jooksev taotlusvoor, mille eelarveteks on ettenähtud kokku 28 748 265 eurot, sh ESF toetus 24 436 025 eurot ja omafinantseering 4 312 240 eurot. Taotlusvoorude prognoositavad toimumisajad on 2015. aasta IV kvartal, 2016. aasta IV kvartal ja 2017. aasta IV kvartal. Jooksev taotlusvoor on plaanis avada 2016. aastal.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse taotlemise tähtaeg ja nõuded taotluse esitamise viisile. Taotlus esitatakse määruse lisas 1 toodud vormil või struktuuritoetuse registri vahendusel digitaalselt allkirjastatuna esindusõigusliku isiku poolt.

Eelnõu 5. peatükis

sätetatakse taotluste menetlemise kord, mis hõlmab endas taotluste menetlemist; taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamist; taotluste hindamist, valikukriteeriume ja valiku korda; taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimusi ja korda; taotluse osalist rahuldamist.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse nõuded taotluse menetlemisele. Kui voorulisel taotlemisel ei esitata taotlust tähtaegselt, siis tähtaja ennistamist nende taotluse suhtes ei võimaldata. Seega taotluse esitamise tähtpäevaks esitamata jätmise korral ei võeta taotlust menetlusse, arvestades toetuse taotluse menetlustappe, taotleja ja taotlusele nõuetele vastavuse kontrolli. Rakendusüksus esitab taotluse vastu võtmata jätmise otsuse viie (5) tööpäeva jooksul alates taotluse esitamisest. Taotluste menetlemise tähtaeg on üldjuhul kuni 60 tööpäeva taotluse esitamise tähtpäevast RÜ-le või jooksva taotlemisel alates RÜ-le esitamisest. Kui vastavuse kontrollimisel selgub, et taotluses esitatud teave ei ole siiski piisav või mõni nõue ei ole täidetud, antakse taotlejale võimalus puuduse kõrvaldamiseks, sh lisateabe esitamiseks. Puuduste likvideerimiseks on aega kuni 10 tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg. Kui taotleja kõrvaldab puuduse ettenähtud tähtaja jooksul, loetakse nõue täidetuks. Kui puuduste kõrvaldamise raames esitatud lisateave ei anna ikkagi alust lugeda nõue täidetuks, siis tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Eelnõu §-s 15 on nimetatud taotleja, partneri, taotluse ja projekti nõuetele vastavaks tunnistamise tingimused. Rakendusüksus kontrollib taotleja ja taotluse vastavust esitatud nõuetele 30 tööpäeva jooksul voorulisel taotlemisel väljakuulutamise teates sätestatud tähtajast või jooksva taotlemisel alates RÜ-le esitamisest. Taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui taotlus ei vasta käesoleva määruse §-s 11 sätestatud nõuetele või ei ole taotluses esinevaid puudusi määratud tähtaja jooksul kõrvaldatud või taotleja ei võimalda kohapealse kontrolli raames tuvastada taotluses esitatud andmete õigsust.

Eelnõu §-s 16 nähakse ette projektide hindamise ja valiku kord ning valikukriteeriumid. Taotluste hindamist korraldab RÜ. Esiialgu hindavad nõuetele vastavaid taotlusi erapooletud, sõltumatud ja usaldusväärsed eksperdid hindamislehe alusel vastavalt rakendusasutuse kehtestatud hindamiskriteeriumitele. Ekspertina ei kvalifitseeru isik, kes on süüdi mõistetud ametialases süüteo või karistusseadustiku § 209 (kelmus), § 210 (soodustuskelmus), § 211 (investeermiskelmus), § 212 (kindlustuskelmus), § 217² (usalduse kuritarvitamine) või § 280 (valeandmete esitamine) alusel ning karistus on kehtiv. Iga taotlust hindavad kaks eksperti, kes annavad hinded konsensuslikult. Kui eksperdid ei jõua konsensussele, kaasatakse kolmas ekspert. Taotlustele, mis on ekspertide konsensusliku hindamise tulemusel saanud vähem kui 25 punkti tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Voorulisel taotlemisel lisatakse taotlustele, mis on saanud ekspertidelt vähemalt 25 punkti, maakonna töötuse määrast tulenevad punktid. Maakonna töötuse määr moodustab kuni 20% maksimaalsest lõpphindest (41,25-st, millest 80% on 33 punkti). Hindamine toimub järgmiselt: lähtuvalt projekti läbiviimise tegevuspiirkonnast (maakond/maakonnad) omistatakse projektile töötuse hinne. Töötuse määr leitakse valemi abil: (töötud + mitteaktiivsed töötajad + mitteaktiivsed töösoovijad maakonnas) / maakonna rahvaarv vanuses 16 kuni pensioniiga). Töötuse määr eristatakse maakonna tasandil, s.t. kui projekt tegevusi viiakse ellu mitmes maakonnas, leitakse projektile töötuse määr maakondade töötuse määr aritmeetilise keskmise baasil. Maakonna töötuse hinne kujuneb taotluse esitamise tähtaja seisuga Eesti Statistikaameti viimati avaldatud tööjõu-uuringute ühe aasta andmetel maakonna töötute, mitteaktiivsete töötajate ja mitteaktiivsete töösoovijate arvu ja maakonna rahvaarvu alusel. Maakonna töötuse määr arvutab Sotsiaalministeerium Statistikaametilt saadud andmete alusel ja edastab need RÜ-le.

Projektile antav maakonna töötuse hinne kujuneb **suhtelisel skaalal**, s.t. et kõrgeima töötuse määraga projekt saab maksimaalsed punktid (8,25, mis moodustab 20% maksimumpunktid saanud taotluse koondhindest), teised projektid saavad vastavalt osakaalule proportsionaalselt vähem punkte. Ekspertide hindamise läbinud ning minimaalse nõutud punktisumma (25 punkti) saanud projektidest saab kõrgeima töötuse hinne projekt, kus sihtgrupp on pärit kõrgeima töötusega piirkonnast, iga järgmise projekti punktid arvutatakse valemi abil: taotluses nimetatud kasusaaja maakonna töötuse määr/kõrgeima töötuse määraga kasusaaja maakonna, mis on ekspertide hindamise läbinud ja vähemalt 25 punkti saanud, töötuse määr x 8,25. Tulemus ümardatakse täpsusega kaks kohta pärast koma.

Voorulisel taotlemisel koostab RÜ ekspertide hindamistulemuste ja maakonna töötuse hinne alusel arvatud koondhinde põhjal taotluste lõpliku paremusjärjestuse. Esimesel kohal on kõrgeima koondhinde saanud taotlus. Kui taotluste maht on suurem kui taotlusvooru eelarve vabade vahendite jääk, eelistatakse võrdse koondhindega taotluste korral taotlust, mille maakonna töötuse määr või maakondade keskmine töötuse määr on kõrgeim. Kui nimetatud kriteerium on võrdne, eelistatakse taotlust, mille hindamiskriteeriumi „Projekti tegevuste mõju meetme eesmärkide saavutamisele“ on kõrgem. Kui ka nimetatud kriteerium on võrdne, eelistatakse taotlust, mis on ajaliselt varem esitatud.

Jooksval taotlemisel ei lisata ekspertide poolt antud hindepunktidele maakonna töötuse määrast tulenevaid punkte ega moodustata paremusjärjestust.

Eelnõu §-s 17 selgitatakse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimusi ning korda. Toetuse saaja õigused ja kohustused täpsustatakse taotluse rahuldamise otsuses (TRO). Lisaks taotluse menetlemise määruse § 8 lõikes 4 sätestatule, tuleb otsuses sätestada puhatuluga seotud andmete esitamise kord ning projektis osalejate andmete kogumise kord.

Kui projekti tegevuste tulemusel teenitakse abikõlblikkuse perioodil tulu, mida ei ole hinnatud taotluse esitamise ajal, siis tuleb projekti abikõlblikke kulusid korrigeerida abikõlblikkuse perioodi jooksul teenitud puhastulu võrra hiljemalt projekti lõppmakse esitamisel. Projekti abikõlblikke kulusid vähendatakse teenitud puhastulu summa osa võrra, mis vastab abikõlblike kulude proportsioonile projekti kogukuludest. TRO-s täpsustatakse mis andmeid, mis viisil ja vormis ning mis ajaks peab toetuse saaja rakendusüksusele esitama.

Näide puhastulu arvestamisest

Projekti tegelik abikõlblik kulu	120
Toetus (toetuse määr 80%)	$120 * 80\% = 96$
Projektist saadavad/saadud laekumised	30
Finantseerimisvajaku määr (%)	$(120 - 30) / 120 = 0,75$ ehk 75%
Projekti vähendatud abikõlblik kulu	$120 * 75\% = 90$
Vähendatud toetuse summa	$90 * 80\% = 72$
Toetuse andmise otsuses või viimase maksetaotlusega mahaarvatav toetus	$96 - 72 = 24$

Vastavalt STS § 24 lõikele 7 peab toetuse saaja korraldama osalejate andmekorje. Andmekorje nõuded on täpsustatud Euroopa Komisjoni juhendites (2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfondi juhendmaterjal⁷ ning 2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfond juhise lisa D⁸ – andmete kogumise ja valideerimise praktiline juhise) ning täpsem töökorraldus korraldusasutuse juhendis „Euroopa Sotsiaalfondi tegevustes osalejate andmekorje juhend perioodi 2014–2020 struktuuritoetusi rakendavatele asutustele“. Euroopa Komisjoni andmekorje nõuete täitmiseks kogub toetuse saaja osalejatelt, kellele andmekorje kohustus kohaldub, isikuandmed ulatuses, mis on vajalik registritest andmekorje teostamiseks (isikukood) ning mis ei ole olemasolevatest registritest ammendavalt kättesaadavad vastavalt Korraldusasutuse juhendile. Osalejate andmeid kogutakse lisa 4 vorm C või vorm D alusel, mis tuleb esitada RÜ-le kvartali lõpu seisuga kvartalile järgneva teise nädala lõpuks või vastavalt TRO-s sätestatule.

Lõikes 4 sätestatakse, et TRO lahutamatuks osaks on käesoleva määruse § 11 kohane toetuse taotlus ja ühtlasi selles sisalduv teave. Taotluse menetlemisel võib taotlejalt olla küsitud täpsustusi eraldiseisva selgitusena või palutud esialgset taotlust korrigeerida – igal juhul on TRO aluseks taotlus, sh täpsustatud sõnastuses.

Lõike 5 alusel jäetakse taotlus rahuldamata taotluste menetlemise määruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel. Paragrahv 8 lõikes 2 nähakse ette rahuldamata jätmise otsuse tegemise üldised alused. Taotlus jäetakse rahuldamata juhul, kui:

- 1) taotleja, partner või taotlus ei vasta kas või ühele §-des 9 ja 11 nimetatud nõudele;
- 2) taotleja või partner mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist;
- 3) taotleja ei võimalda teha enda ja partneri juures või kavandatavate tegevuste elluviimise asukohas struktuuritoetuse seaduse § 21 lõike 7 tähenduses taotluse nõuetele vastavuse kontrolli;
- 4) hindamistulemuse põhjal ei ületata lävendit või ei vastata sellele;
- 5) taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada;
- 6) taotleja ei ole nõus § 20 kohase taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta;
- 7) taotleja või partner on võtnud tööle Eestis seadusliku aluseta viibiva isiku, kellel puudub õiguslik alus Eestis töötamiseks, ei rahuldata tema taotlusi viie aasta jooksul ebaseadusliku töötamise avastamisest arvates.

Punktiga 7 tagatakse liikmesriigi kohustus, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded (ELTL L 168, 30/06/2009, lk 24–32) artikli 7 lõike 1 punktist a, mille kohaselt ei tohi anda toetust viie aasta

⁷ Kättesaadav aadressil: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>

⁸ Kättesaadav aadressil :

<http://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20E2%80%93%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>

jooksul ebaseadusliku töötamise avastamisest. Sätet kohaldatakse, kui taotlejat või tema projekti partnerit on karistatud karistusseadustiku § 260¹ (Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamine) alusel ja vastav karistus on kehtivana karistusregistris. Taotleja peab kinnitama, et temal ja projekti partneril puudub kehtiv karistus (käesoleva määruse lisa 1 vorm A). Taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemiseks piisab sellest, kui täitmata on kas või üks taotluse menetlemise määruse §-s 2 või §-s 3 loetletud nõuetest. Samuti ei vasta taotlus nõuetele, kui on tuvastatud teadlikult valeandmete esitamine või taotleja või partner on ähvarduse või muul õigusvastasel moel mõjutanud taotluse menetlemist: sellisel juhul jäetakse toetuse taotlus rahuldamata koostoimes STS § 22 lõike 3 punktiga 2 ning seeläbi tagatakse EL pettuste vastase poliitika rakendamine⁹. Kui nõuetele vastamist soovitakse kontrollida toetuse taotleja või partneri juures või kavandatava tegevuse tegemise kohas, kuid taotleja või partner ei võimalda sellist kontrolli läbi viia, siis loetakse, et taotlus ei vasta nõudele, mille kontrollimiseks kohapealset kontrolli taheti teha. Põhjendatud juhtudel oma uurimiskohustuse täitmiseks annab taotluse menetleja täiendava võimaluse kontrolli toimumiseks. Kuna tegemist on soodustava haldusega, siis on eelkõige taotlejal kohustus tõendada, et talle seatud nõuded on täidetud. Taotluse rahuldamise otsus tehakse ka juhul, kui selgib, et projekti eesmärgid on saavutatavad ilma toetuseta (lõige 6) või kui taotluse rahaline maht ületab meetme taotluste rahastamise eelarve vaba jäägi (lõige 7) või mida ei ole võimalik vastavalt käesoleva määruse §-le 18 osaliselt rahuldada.

Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale elektrooniliselt struktuuritoetuste registri kaudu 6 tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

Eelnõu §-s 18 nähakse ette tingimused taotluse osaliseks rahuldamiseks. Lõike 1 kontekstis tähendab taotluse osaline rahuldamine, et mõnda algse taotluse põhiesemeks olevat asjaolu, näiteks toetuse summat, projekti tegevusi ja tulemusi, ei toetata algse taotluses nimetatud ulatuses või kujul. Osaline TRO tehakse taotlejaga eelnevalt kooskõlastatult ning selles fikseeritakse, millises ulatuses taotlus rahuldatakse. Muutmisettepanek on põhjendatud näiteks juhul, kui projekti tegevused pole taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on projekti mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatum. Selline ettepanek võib tugineda ekspertide konsensuslikule arvamusele. Muutmisettepanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta (§ 17 lõige 7). Lõike 2 alusel pakutakse taotlejale võimalus kaaluda, kas ta on nõus ka väiksema toetussummaga projekti ellu viima või vajadusel projekti muutama. Muudatusettepaneku tegemisel on RÜ-I kohustus taotleja ära kuulata. Kui taotleja ei ole nõus projekti muutama ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata.

Eelnõu 6. peatükis

sätetatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise kord.

Eelnõu §-s 19 nähakse ette kord taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks. Taotluse rahuldamise otsust võib muuta rakendusüksuse või toetuse saaja sellekohase avalduse alusel. Avaldust esitamata võib toetuse saaja tõsta ümber projekti tegevuste eelarve abikõlblike kulude summasid kuni 10 protsenti, võrreldes taotluse rahuldamise otsuses sätestatuga tingimusel, et projekti abikõlblike kulude kogumaht ja toetuse osakaal ei muutu. Muudatus kooskõlastatakse eelnevalt rakendusüksusega kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. TRO muutmise on lubatud, kui ei muutu projekti eesmärk ja tulemusnäitajad. Vastavalt taotluse menetlemise määruse §-le 10 vormistatakse TRO muutmise otsusena, kui muudetakse:

---

⁹ Nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95, 18. detsember 1995, Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta, artikli 1 lõike 2 kohaselt tähendab "Eeskirjade eiramine" ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet või nende juhitavaid eelarveid kas otse ühenduste nimel kogutud omavahenditest laekunud tulu vähenemise või kaotamise või põhjendamatu kuluartikli tõttu.

- 1) toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- 2) toetatava tegevusega saavutatavat väljundinäitajat või selle sihttaset;
- 3) projekti tulemusnäitaja sihttaset;
- 4) projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest;
- 5) projekti abikõlblikkuse perioodi;
- 6) kulude hüvitamise korda, kui korra muutmine seisneb tegelike ja tasutud kulude alusel või kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmises või
- 7) taotluse rahuldamise otsuses nimetatud muud asjaolu.

Kui muutuvad punktides 1–3 nimetatud asjaolud, siis kontrollib RÜ muudatuse asjakohasust vastavalt käesolevas määruses sätestatud asjakohastele nõuetele. Kui muutuvad toetatavad tegevused ning nende läbi saavutatavad väljundinäitaja ja selle sihttase ning tulemusnäitaja sihttase, siis võib tekkida vajadus projekti uuesti hindamiseks valikukriteeriumide alusel. RÜ hindab, kas muutunud asjaoludega projekti on võimalik toetada TRO-s kinnitatud määral. Vajadusel kaasatakse eksperte. Rakendusüksus võib keelduda otsuse muutmisest STS § 22 lõike 3 punkti 4 alusel, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole projekt kooskõlas käesoleva määrusega või sama mõjus.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused, mis tulenevad STS § 22 lõikest 3 või § 47 lõikest 3. Nimetatud asjaolud võivad olla:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks rahuldatud osaliselt;
- 2) taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata;
- 3) toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata;
- 4) toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta;
- 5) finantskorrektsiooni otsusega tühistatakse kogu taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetus.

Eelnõu 7. peatükis

sätestatakse aruannete esitamise ja toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu §-s 21 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise kord. Aruanded esitatakse määruse lisas 4 toodud vormidel või struktuuritoetuse registri kaudu. Lõikes 2 sätestatakse aruande miinimumnõuded.

Eelnõu §-s 22 kehtestatakse toetuse maksmise tingimused. Toetuse maksmisel tuleb lähtuda STS §-dest 28 ja 29 ning ühendmääruse §-dest 11–15 ja 18. STS sätestab toetuse maksmise üldpõhimõtted ning ühendmäärus täpsustab neid. Maksetaotlus esitatakse struktuuritoetuse registri kaudu või registriväliselt RÜ välja töötatud vormil. Maksetaotlus esitatakse, kui abikõlblik kulu on tekkinud, st toetuse saaja või partner peavad olema kauba ja teenuse juba kätte saanud ja selle eest peab olema tasutud. Esimene maksetaotlus tuleb esitada koos abikõlbliku kulu tekkimist ja maksmist tõendavate dokumentidega.

Toetust võib välja maksta ka juhul, kui mõistliku ja põhjendatud kulu teke on tõendatud, st kaup ja teenus on toetuse saaja või partneri poolt kätte saadud, kuid kulu täielik abikõlblikkus ei ole saanud selle tõttu, et kulud on toetuse saaja poolt täies ulatuses tasumata. Kui kulu tasumine on tõendatud omafinantseeringu ulatuses, võib toetuse välja maksta. Antud põhimõtet saab rakendada maksetaotluse põhisel, st kulu tasumist omafinantseeringu määra ulatuses võib tõendada erineva kuludokumendi alusel. Toetuse saajal on kohustus tõendada toetuse kasutamist nende kulude tasumiseks ehk esitada rakendusüksusele maksmist tõendavad dokumendid seitsme (7) tööpäeva jooksul makse saamisest arvates. Kulu loetakse abikõlblikuks, kui maksmise kohustus on tõendatud. Palga maksmist tõendavad dokumendid esitatakse rakendusüksusele seitsme tööpäeva jooksul pärast palga maksmisega kaasnevate maksude tasumist. Riigiasutus ei pea esitama koos maksetaotlusega kulu tasumist tõendavat dokumenti ning kohaliku omavalitsuse üksus ja selle asutus ning muu avalik-õiguslik juriidiline isik palga kulu tasumist tõendavaid dokumente. Kulu maksmist tõendavaks dokumendiks on enamasti panga

väljavõte, maksekorraldus, kassa väljamineku order või e-riigikassa väljavõte. Palgakulu tasumist tõendava dokumendina käsitletakse ka ühe koondsummana väljavõtet raamatupidamise arvestusest. Samuti võib tasumist tõendavaks dokumendiks olla asutustevaheline siirdekanne, mis tõendab kulu maksmist.

Kui toetuse saaja on maksetaotluses avaldanud soovi, teha makse otse tarnijale või töövõtjale, peab olema ka arve väljastajalt kinnitus, et viimane on teadlik, et lepingupartneri eest teostab makse kolmas osapool. Kulu maksmise nõue loetakse toetuse saaja või partneri poolt täidetuks, kui rakendusüksus on makse teinud. Makset võib teha tarnijale ja toetuse saajale üksnes tingimusel, kui rakendusüksus suudab maksetaotluse ära menetleda arvel märgitud tähtajaks. Toetuse saajal on kohustus tasuda arved tähtaegselt ning rakendusüksuse poolne kuni 90-päevane menetlustähtaeg ei õigusta toetuse saaja või partneri poolt maksetähtaja ületamist. Seega rakendusüksus peab sellise maksetaotluse saamisel hindama, kas ta jõuab menetleda taotlust esimeses järjekorras, võttes arvesse arve tasumise tähtaega. Kui tähtaegse tasumisega tekib küsitavusi, siis peab rakendusüksus toetuse saajat sellest teavitama ja otsustama, kas ta saab nõustuda väljamaksmisele kuuluva toetuse maksmisega otse arve väljastajale.

Maksetaotlusi võib esitada vähemalt kord kvartalis, kuid mitte tihedamini kui kord kuus. Riigiasutusest toetuse saajal on kohustus esitada maksetaotlus tekkinud ja makstud abikõlblike kulude kohta, mis on riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava maksumusega, kord kuus. Kuna riigiasutused saavad kulude tasumiseks enne toetuse saamist käibevahendeid riigieelarve seaduse alusel, siis nende taastamiseks on vaja esitada rakendusüksusele võimalikult kiiresti maksetaotlused, et abikõlblikud kulud saaks lisada omakorda Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusse.

Projekti kaudsed kulud makstakse välja arvestatuna 15% projekti abikõlblikest otsestest personalikuludest.

Põhjendatud juhtudel võib struktuuritoetuse teha ettemakseid toetuse saajale, kes ei ole riigiasutus ega äriühing. Toetuse saaja tõendab ettemaksena saadud toetuse kasutamist abikõlblike kulude tasumiseks, juhindudes ühendmääruse § 18 lõigetest 9–12.

Ühendmääruse lõikega 9 sätestatakse prognoosi kohase ettemakse saamisel ettemakse kasutamise aruande ja selle juurde kuuluva dokumentatsiooni ning muu teabe esitamise tähtaeg. Ettemakse saamise kuupäevaks loetakse rakendusüksuse poolt makse tegemise kuupäev. Ettemakse kasutamise aruande esitamise päevaks loetakse toetuse saaja poolt e-SFOS aruande esitamise päev või paber kandjal rakendusüksuses aruande registreerimise päev. Tähtaeg tuleneb prognoosi kohase ettemakse 3 kuu rahavajaduse prognoosist, millele lisandub 15 kalendripäeva ettemakse kasutamise aruande koostamiseks ja esitamiseks. Toetuse saaja peab antud tähtaegadest kinni pidama, kuna järgmise ettemakse saamiseks peab olema tõendatud vähemalt 80% ulatuses abikõlblikest kuludest toetuse osa katteks kasutamine. Toetuse saajale ei tehta järgmist makset enne, kui ettemakse kasutamine on tähtaegselt ja nõuetekohaselt abikõlblike kuludega tõendatud. Iga järgneva ettemakse saamisele on kehtestatud lisatingimus, mille kohaselt ei tohi eelmiste ettemaksete kasutamise tõendamata jääk ületada 20%. Limiidi kehtestamisega tagatakse abikõlblike kuludega katmata ettemaksete all oleva raha kasutamine mõistlikul viisil ja mahus. Kui toetuse saaja on esialgse rahavajadusena taotlenud vähem kui 40%, kuid enne ettemakse tõendamise aruande esitamise kohustust on tekkinud vajadus suuremas summas (kuid mitte rohkem kui 40% määratud toetuse summast) ettemakse järele, võib ta esitada uue taotluse. Kui toetuse saaja ei ole esitanud prognoosi kohase ettemakse kasutamist tõendavaid dokumente nõutud tähtajaks nõutud ulatuses, siis nõuab rakendusüksus ettemakse viivitamatult tagasi summas, mille kohta ei ole toetuse saaja esitanud ettemakse ulatuses aruannet. Toetuse saaja on kohustatud tõendamata ettemakse tagastama kuni 15 kalendripäeva jooksul. Tagasimakse tähtaja ületamisel rakendatakse finantskorrektsiooni.

RÜ-l on õigus peatada maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult, kui:

- 1) maksetaotluses esineb puudusi;
- 2) toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata;
- 3) kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge;
- 4) ilmnunud asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia ettenähtud ajaks TAT ellu või saavutada kavandatud tulemust;

5) maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik struktuuritoetuse seaduse § 48 lõike 2 kohaselt tasaarveldada struktuuritoetuse seaduse § 30 lõigete 5 ja 6 alusel väljamaksmisele mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

Eelnõu 8. peatükis

sätetatakse toetuse saaja ja partneri kohustused ning õigused ning rakendusüksuse kohustused.

Paragrahv 23 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saaja tagab STS §-des 24 ja 26 sätestatud kohustuste täitmise ja selle eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt.

Siinkohal on oluline rõhutada, et erinevalt teistest fondidest, on Euroopa Sotsiaalfondist toetuse saaja kohustatud koguma projektis osalejate kohta nõutavad andmed vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 125 lõike 2 punktile e. Vastavalt STS § 24 lõikele 7 peab toetuse saaja korraldama osalejate andmekorje. Andmekorje nõuded on täpsustatud Euroopa Komisjoni juhendites (2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfondi juhendmaterjal¹⁰ ning 2014–2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfond juhis lisa D¹¹ – andmete kogumise ja valideerimise praktiline juhis) ning täpsem töökorraldus korraldusasutuse juhendis „Euroopa Sotsiaalfondi tegevustes osalejate andmekorje juhend perioodi 2014-2020 struktuuritoetusi rakendavatele asutustele“. Euroopa Komisjoni andmekorje nõuete täitmiseks kogub toetuse saaja osalejatelt, kellele andmekorje kohustus kohaldub, isikuandmed ulatuses, mis on vajalik registritest andmekorje teostamiseks (isikukood) ning mis ei ole olemasolevatest registritest ammendavalt kättesaadavad vastavalt Korraldusasutuse juhendile. Osalejate andmeid kogutakse lisa 4 vorm C või vorm D alusel, mis tuleb esitada RÜ-le lähtuvalt TRO-s kinnitatud sagedusele.

Kui projekti raames osutatakse tööpraktika teenust, siis peab toetuse saaja tagama, et tööandja väljastab tööpraktika läbinule sellekohase tunnistuse. Kui tööpraktika mingil põhjusel katkestatakse enne kavandatud praktika lõppu, siis tuleb tunnistus siiski väljastada. Tunnistuse vorm on kinnitatud määruse lisana (lisa 5).

Dokumentide säilitamisel tuleb lähtuda STS §-st 35, kus reguleeritakse dokumentide säilitamise kohustust kooskõlas ühissätete määruse artikli 140 lõikes 1 nimetatud võimalustega. Kui dokumentide säilitamistähtaeg lõpeb, siis kogutud või ülesannete täitmisel tekkinud andmed, sealhulgas isikuandmed, ja dokumendid kuuluvad hävitamisele, välja arvatud, kui need tuleb üle anda Rahvusarhiivile. STS § 35 lõikes 2 sätestatud kord on sõnastatud toetuse saaja vaates. Kuna toetuse saaja jaoks loetakse kulu abikõlblikuks seaduse kohaselt vaid siis, kui rakendusüksus on maksetaotluses nimetatud kulu abikõlblikuks lugenud ja toetuse välja maksnud (sh tasaarveldanud), siis hakkab säilitamisaja arvamine just rakendusüksuse poolt kulu või terve projekti kulude abikõlblikuks lugemisest (pärast viimase makse tegemist). Projekti kõikide abikõlblike kulude dokumentide säilitamise nelja-aastane tähtaeg algab alates viimase kulu 30. juuni seisuga abikõlblikuks lugemise aasta 31. detsembrist. Seega, kui projekti viimane kulu loeti abikõlblikuks näiteks 1. juulil, siis algab säilitamistähtaeg järgmise aasta 31. detsembrist. Toetuse saaja jaoks muutub tähtaeg võrreldes STS-s 2007–2013 sätestatud ühtse tähtajaga, milleks on 31.12.2025, lühemaks. STS § 35 lõike 4 kohaselt katkeb dokumentide säilitamistähtaeg vastavalt ühissätete määrusele vaide- ja kohtumenetluse ajaks või kui nii on nõudnud Euroopa Komisjon. Katkeda saab tähtaeg 30. juuni seisuga rakendusüksuse poolt abikõlblikuks loetud kulu või lõpetatud projekti korral, kui kontrolli või auditi tulemusel on alanud vaide- või kohtumenetlus.

¹⁰ Kättesaadav aadressil: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en>

¹¹ Kättesaadav aadressil :

<http://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20E2%80%93%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>

Partneri kohustused on nimetatud STS §-s 25. Kui projekti on kaasatud partner, peab ka partner täitma toetuse saaja kohustusi, selleks, et partneri kulud saaks lugeda abikõlblikuks ehk need ei mõjutaks projektile makstava toetuse hulka. Lisaks pannakse partnerile kohustus järgida RHSi, kui toetuse saaja on hankijaks RHS tähenduses ja partner ei ole. Selline erisus on sätestatud eesmärgil, et tagada toetuse säästlik kasutamine ka partneri poolt.

Toetuse saaja jääb TRO-s nimetatud tingimustel elluviimise ees siiski vastutama ka siis, kui partner ei täida toetuse saajale pandud kohustusi. Vastutus tähendab seda, et kui kulu abikõlblikuks lugemisel ei ole kõik nõuded või kohustused täidetud, siis finantskorrektsioon tehakse ikkagi, kusjuures vabandatavaks asjaoluks rakendusüksuse ees ei ole see, et rikkumine oli seotud partneri tegevusega.

Täpsemalt saab kohustuste sisuga tutvuda STS seletuskirjas.

Eelnõu §-s 24 kehtestatakse toetuse saaja ja partneri õigused. Toetuse saajal ja partneril on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saajale antakse võimalus esitada oma seisukohad enne:

- 1) ettekirjutuse tegemist;
- 2) taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist või muutmist, välja arvatud juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult;
- 3) finantskorrektsiooni otsuse tegemist.

Eelnõu §-s 25 viidatakse, et RÜ on kohustatud täitma STS § 8 lõikes 2 nimetatud kohustusi.

Eelnõu § 26 sätestab finantskorrektsioonide tegemise. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt STS §-des 45–47 ja ühendmääruse §-des 21–23 sätestatule.

III. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, 17. detsembri 2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006.

IV. Määruse mõjud

Lähtudes konkurentsivõimekavas „Eesti 2020“ seatud eesmärkidest, toetatakse avatud taotlusvoorudes projekte, mis soodustavad väiksema konkurentsivõimega inimeste – madalama haridustasemega noorte ning pikaajaliste töötute – tööle asumist ja tööturul püsimist. Rakenduskavas on seatud eesmärgiks, et 40% projektides osalejatest oleksid kuus kuud pärast projektist lõppemist asunud tööle või alustanud füüsilisest isikust ettevõtjana. Hinnanguliselt mõjutab eelnõu positiivselt u 3900 inimese toimetulekut (9750st osalejast 40%). Mida kauem on inimene tööta, seda keerulisem ja kulukam on teda tööturule tagasi tuua, sest väheneb tema töövalmidus, motivatsioon, vananevad oskused. Ühtlasi suureneb risk langeda vaesusesse, millega kaasnevad omakorda terviseriskid, probleemid peresuhetes ning sotsiaalne tõrjutus. Noorte suur tööpuudus mõjutab omakorda noore tulevikuväljavaateid ning suurendab töötuks jäämise riski edasises elus. 2014. aastal oli esimese ja teise tasemega noori, kes ei õppinud ega töötanud 8400 ning pikaajalisi töötuid 22 500. Kuna sihtrühma kuuluvad inimesed ei õpi ega tööta,

vajavad nad toimetulekuks tihti perekonna ja/või riigi abi. Projekti tegevustes osalemise järel peaks suurenema nende konkurentsivõime ning võimalused tööd leida. Kuna töö leidmise korral paraneb eelduslikult leibkonna toimetulek, omab määrus teatavat mõju majandusele, mõjutades leibkondade tulusid. Nii väheneb töö leidmisel ka vajadus riigi makstavate toetuste järele. Ühtlasi aitavad avatud taotlusvoorudes läbiviidavad tegevused vähendada elanikkonnarühmade sotsiaalmajanduslikku ebavõrdsust ning luua võrdseid võimalusi ühiskonnaelus osalemiseks. Konkurentsivõime tõstmine aitab omakorda vähendada sihtrühmade sotsiaalset tõrjutust või selle süvenemist.

Määrus ei oma olulist mõju halduskoormusele. Varasemalt on peamisteks toetuse taotlejateks olnud mittetulunduslikud organisatsioonid. MTÜ-del on kohustus edastada rakendusüksusele teavet projektis osalejate, projektis tehtud kulude jms kohta. Käesoleval perioodil on Euroopa Komisjoni poolsed nõudmised projektides osalejate tunnuste arvu osas suurenenud, kuid projektide elluviijate halduskoormust see ei suurenda, kuna suurem osa isikuga seotud andmeid on võimalik saada Statistikaameti kaasabil olemasolevatest andmebaasidest.

Eelnõu mõjutab kaudselt piirkondade regionaalarengut ja võib mõningal määral piirkondade tööhõive erinevusi vähendada. Regioonide majandusarengu vaatenurgast on oluline vajaliku hulga ja oskustega tööjõu tagamine. Käesolev eelnõu keskendubki potentsiaalse tööjõu aktiveerimisele ja võimaldab tõsta inimeste oskusi. Eelnõus kehtestatud hindamissüsteem soodustab projektide teostamist just neis piirkondades, kus töötus on kõrgem. Eelnõu parandab ka kõrgema töötusega piirkondade elanike võimalust osaleda aktiivsetes meetmes ja seega mõjutab positiivselt avalike teenuste kättesaadavust maakondades. Toetuse saajaks võivad olla ka kohalikud omavalitsused, seega võib määrus mõjutada kohalike omavalitsuste finantssuutlikkust projektide algatamisel ja läbiviimisel.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavalt kaasnevad tulud

Määruse rakendamiseks vajalikud kulud on kaetakse struktuurivahenditest (85%) ja projektide elluviijate omafinantseeringust (15%). Määruse rakendamisest eeldavateks tuludeks saab lugeda tööle rakendunud inimeste töötamisest tulenevat maksutulu. Lisaks vähenevad inimeste tööle rakendumise korral riigi kulud toetuste maksmisele. Pärast perioodi 2014–2020 EL tegevuste lõppu analüüsitakse hästitoimivaid ja kulutõhusaid lahendusi ning nende rahastamise võimalusi riigieelarvest või töötusskindlustuse vahenditest.

VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu saadeti kooskõlastamiseks ministeeriumitele ja arvamuse avaldamiseks Sihtasutusele Innove.

Kommentaari esitatud tagasiside leiab seletuskirjale lisatud kommentaaride tabelis.

Marika Priske
Kantsler